

Sygn. akt I C 754/18 upr.

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym do tut. Sądu Rejonowego (...) w L. powód (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. domagał się zasądzenia na swoją rzecz od pozwanego M. G. kwoty 396,09 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia powództwa oraz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Roszczenie powoda wynikało z umowy pożyczki nr (...) zawartej z pozwanym przez pierwotnego wierzyciela, N. (...) w M. na kwotę 100 zł na okres 30 dni. Dodatkowo powód domagał się prowizji w kwocie 30 zł oraz opłaty za trzy monity w kwocie 200 zł. Powód skapitalizował odsetki od kapitału i prowizji do kwoty 26,69 zł oraz z tytułu wystawionych monitów do kwoty 39,40 zł.

Pozwany nie stawił się na termin rozprawy pomimo prawidłowego zawiadomienia, nie żądał przeprowadzenia rozprawy podczas swojej nieobecności, nie złożył w sprawie żadnych wyjaśnień, w tym odpowiedzi na pozw.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

Na podstawie umowy pożyczki o numerze (...) zawartej 30 września 2015 roku pożyczkodawca N. (...) w M. udzielił M. G. pożyczki gotówkowej w kwocie 100 zł w okresie i na zasadach określonych w umowie i Ogólnych Warunków Udzielania Pożyczek i Tabeli Opłat i Prowizji.

Dowód: umowa pożyczki wraz z załącznikami k. 29-33

Dnia 30 października 2015 roku (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. wystawiła fakturę nr (...) M. G. na kwotę 100 zł za tytułem pożyczki oraz 30 zł tytułem, kosztów administracyjnych.

Dowód: wydruk faktury nr (...) k.29

Zgodnie z § 16 pkt 3. W przypadku niedokonywania przez Pożyczkobiorcę spłat pożyczki w Dniu Spłaty oraz po upływie każdego okresu zawiadomienia, o którym mowa w § 15 pkt 2, Pożyczkodawca może ponadto obciążyć Pożyczkobiorcę Opłatą za Obsługę Zadłużenia Wymagalnego w wysokości określonej w załączniku nr 2 do Umowy P. w celu pokrycia poniesionych kosztów windykacji. Jeżeli po wysłaniu trzech zawiadomień zgodnie z § 15 pkt 2 Pożyczka nadal pozostaje niespłacona, Pożyczkodawca może obciążyć Pożyczkobiorcę dodatkowo jednorazową Finalną Opłatą za Obsługę Zadłużenia Wymagalnego, w kwocie określonej w Załączniku nr 2 do Umowy P..

Zgodnie z tabelą opłat opłata za obsługę zadłużenia wymagalnego wynosi 50 zł i obejmuje koszty czynności windykacyjnych poniesione przez pożyczkodawcę w związku z dochodzeniem należnej mu kwoty. Finalna opłata za obsługę zadłużenia wynosi 50 zł i obejmuje wszelkie pozostałe koszty czynności windykacji poniesione przez pożyczkodawcę w związku z dochodzeniem przez pożyczkodawcę należnej mu kwoty. Maksymalna możliwa kwota wszelkich opłat wynosi 200 zł. Zgodnie z tabelą opłat, prowizja od udzielenia pożyczki 100 zł na 30 dni wynosiła 30 zł.

Dowód: umowa pożyczki wraz z załącznikami k. 29-33

Pismem z 9 listopada 2015 roku M. G. został wezwany przez C..pl do zapłaty 180 zł (100 zł tytułem pożyczki, 30 zł tytułem kosztów administracyjnych, 50 zł tytułem monitu).

/okoliczności niekwestionowane przez pozwanego, ponadto wezwanie do zapłaty – k. 35/

Pismem z 19 listopada 2015 roku M. G. został wezwany przez C..pl do zapłaty 230 zł (100 zł tytułem pożyczki, 30 zł tytułem kosztów administracyjnych, 50 zł tytułem monitu, 50 zł tytułem monitu 2).

/okoliczności niekwestionowane przez pozwanego, ponadto wezwanie do zapłaty – k. 36/

Pismem z 29 listopada 2015 roku M. G. został wezwany przez C..pl do zapłaty 280 zł (100 zł tytułem pożyczki, 30 zł tytułem kosztów administracyjnych, 50 zł tytułem monitu, 50 zł tytułem monitu 2, 50 zł tytułem monitu 3).

/okoliczności niekwestionowane przez pozwanego, ponadto wezwanie do zapłaty – k. 37/

Pozwany nie uregulował kwot wynikających z umowy pożyczki. Pismem z 29 listopada 2015 roku M. G. został wezwany przez C..pl do zapłaty 330 zł (100 zł tytułem pożyczki, 30 zł tytułem kosztów administracyjnych, 50 zł tytułem monitu, 50 zł tytułem monitu 2, 50 zł tytułem monitu 3, 50 zł tytułem kary ostatecznej).

/okoliczności niekwestionowane przez pozwanego, ponadto wezwanie do zapłaty – k. 38/

Pismem z 9 sierpnia 2017 roku M. G. został zawiadomiony przez (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w R. o tym, że wierzytelność przysługująca ww. Spółce stała się wierzytelnością (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w R., zaś kwota wierzytelności wynosi 369,18 zł

/okoliczności niekwestionowane przez pozwanego, ponadto zawiadomienie o przelewie – k. 39/

Pismem z 18 grudnia 2017 roku (...) z ograniczoną wierzytelnością w W., działając w imieniu (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w R., wezwała M. G. do zapłaty 377,03 zł tytułem zadłużenia.

/okoliczności niekwestionowane przez pozwanego, ponadto wezwanie do zapłaty – k. 40/

Umową przeniesienia wierzytelności z 20 października 2016 roku N. (...) w M. przeniosła wierzytelność przysługującą jej przeciwko M. G. na (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w W.. Umową sprzedaży wierzytelności z 3 sierpnia 2017 roku (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. przeniosła wierzytelność przysługującą jej przeciwko M. G. na (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w R.. Umową powierniczego przelewu wierzytelności z 4 września 2017 roku (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w R. przeniosła wierzytelność przysługującą jej przeciwko M. G. na (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w W..

Dowód: umowy przelewu wraz z załącznikami k. 17-28

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie jedynie w części.

W przedmiotowej sprawie Sąd wydał wyrok zaoczny, z uwagi na spełnienie przesłanek z art. 339 § 1 k.p.c. i art. 340 k.p.c. Wydanie wyroku zaocznego nie przesądzało przy tym o uwzględnieniu powództwa w całości. Z przepisu art. 339 § 2 k.p.c. wynika bowiem, że sąd przyjmuje za prawdziwe twierdzenia powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, chyba, że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa. W przedmiotowej sprawie twierdzenia faktyczne powoda dot. prowizji i opłat budziły jednak uzasadnione wątpliwości Sądu w świetle dokumentów załączonych do pozwu, co w konsekwencji skutkowało jedynie częściowym uwzględnieniem powództwa.

Nie ulega wątpliwości, że stroną pozwaną z pierwotnym wierzycielem łączyła umowa pożyczki, o której mowa w art. 720 k.c. Zgodnie z tym przepisem przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Głównymi świadczeniami stron w przypadku umowy pożyczki są: po stronie pożyczkodawcy udostępnienie określonych środków finansowych do korzystania na określony okres czasu, a ze strony pożyczkobiorcy, zwrot tych środków. Umowa pożyczki co do zasady może być zarówno umową odpłatną, jak i nieodpłatną. W przypadku zawarcia przez strony odpłatnej umowy pożyczki, wynagrodzenie pożyczkodawcy winno być wyraźnie określone w umowie, przy czym zwyczajowo formę wynagrodzenia za korzystanie z cudzego kapitału stanowią odsetki ewentualnie zapłata prowizji.

W ujęciu kodeksu cywilnego umowa pożyczki jest umową darmą (grzecznościową). Umowa ta może jednak zostać zawarta także pod tytułem odpłatnym. W tym przypadku świadczenie biorącego pożyczkę polega zwykle na zapłacie odsetek (art. 359 k.c.).

Zgodnie z art. 471 k.c. dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Nie ulega wątpliwości, że strony łączyła umowa pożyczki. Wynikające z zawartej umowy zobowiązanie pozwanego nie zostało spełnione w ustalonym terminie. Z kolei powód jako pożyczkodawca może dochodzić od pozwanego zapłaty przedmiotowego świadczenia pieniężnego.

Zobowiązania obu stron przedmiotowej umowy pożyczki zostały określone przez same strony zgodnie z przewidzianą w art. 353¹ k.c. zasadą swobody umów. Pożyczkobiorca zobowiązał się do zwrotu kapitału pożyczki, kosztów uzyskania pożyczki, kosztów postępowania windykacyjnego oraz umownych odsetek.

Jednakże w ocenie sądu szereg postanowień wskazanej umowy pożyczki budzi uzasadnione wątpliwości, gdyż postanowienia te kształtują wzajemne obowiązki stron w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy pożyczkobiorcy, dotyczy to w szczególności regulacji dotyczących ustanowienia zabezpieczenia oraz wskazanego w umowie sposobu naliczania kosztów postępowania windykacyjnego.

Konstrukcja przedłożonej umowy jednoznacznie wskazuje, że została one sporządzona przez profesjonalny podmiot zajmujący się udzielaniem pożyczek i czerpiący z tego tytułu konkretne dochody.

Pozwany winien być traktowany jako konsument w rozumieniu przepisu art. 22 1 k.c., co zobowiązuje sąd do dokonania oceny zgłoszonego roszczenia również w świetle przepisów o ochronie konsumentów, w tym regulacji art. 385¹ – 385³ k.c.

Przez działanie wbrew dobrym obyczajom przy kształtowaniu treści stosunku zobowiązaniowego rozumie się w judykaturze wprowadzanie do umowy klauzul, które godzą w równowagę kontraktową stron takiego stosunku; rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza zaś nieusprawiedliwioną dysproporcję - na niekorzyść konsumenta - praw i obowiązków stron, wynikających z umowy (por. m. in. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 13 lipca 2005 r., I CK 832/04, Biul.SN 2005, Nr 11, poz. 13, z dnia 3 lutego 2006 r., I CK 297/05, Biul.SN 2006, nr 5-6, poz. 12, z dnia 27 października 2006 r., I CSK 173/06, LEX nr 395247).

Ocena rzetelności określonego postanowienia wymaga zatem rozważenia indywidualnego rozkładu obciążeń, kosztów i ryzyka, jakie wiąże się z przyjętymi rozwiązaniami oraz zbadania jak wyglądałyby prawa lub obowiązki konsumenta w sytuacji, w której postanowienie to nie zostałyby zastrzeżone. W kontekście tak pojmowanych przesłanek oceny analizowanego postanowienia umowy, nie można było nie dostrzec braku równowagi kontraktowej stron, skoro podmiot występujący jako pożyczkodawca, a jednocześnie przedsiębiorca, narzucił podmiotowi oznaczonemu jako pożyczkobiorca, a jednocześnie konsumentowi wszystkie warunki umowy, w tym także i te dotyczące kosztów czynności upominawczo-windykacyjnych. Nie sposób jest również mówić o ekwiwalentności świadczeń, albowiem te dodatkowe opłaty upominawczo-windykacyjne zdecydowanie poza te granice wykraczają. Trudno z racjonalnego punktu widzenia zaaprobować, wskazane w umowie koszty wezwań i windykacji, oderwane od jakichkolwiek realiów i związanych z tym potrzeb, w sytuacji kiedy strona powodowa w żaden sposób nie wykazała, aby w istocie powstały czynności je generujące.

W konsekwencji część żądania pozwu obejmująca koszty wezwania do zapłaty (50,00 zł) budzi poważne wątpliwości w świetle przepisów o zobowiązaniach umownych i ochronie konsumenta przed niedozwolonymi klauzulami umownymi.

Przepis art. 385¹ § 1 k.c. stanowi, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Norma prawna zawarta w przepisie kolejnego paragrafu stanowi, że jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Z kolei przepis art. 385¹ § 3 k.c. stanowi, że niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Natomiast przepis kolejnego paragrafu stanowi, że ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje. Zgodnie z przepisem art. 385² k.c. oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny.

Należy zauważyć, że analogiczne opłaty windykacyjne, jak wymienione w złożonej umowie pożyczki, uznane zostały w wielu orzeczeniach Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów za klauzule naruszające zbiorowe interesy konsumentów, czyli klauzule niedozwolone. Przykładowo wymienić można orzeczenia wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych UOKiK pod numerem 4090 dotyczące opłat za wezwania do zapłaty, czy wypowiedzenia umowy. W konsekwencji także w niniejszej sprawie opłaty windykacyjne należy uznać w świetle art. 385³ pkt 16-17 k.c. za klauzule niedozwolone. Zdaniem sądu charakter tych opłat wskazuje, że w istocie opłaty te traktowane są przez pożyczkodawcę jako kara umowna za nieterminową spłatę pożyczki przez pożyczkobiorcę. Opłaty te niewątpliwie pozostają w sprzeczności z regulacją art. 483 § 1 k.c. przewidującego karę umowną na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania świadczenia niepieniężnego. Zawierając wskazane ustalenie odnośnie zgody na obciążenie opłatami wskazanymi w umowie pożyczkodawca narzucił w istocie pożyczkobiorcy karę umowną za opóźnienie w spłacie pożyczki (świadczenia pieniężnego), przy określeniu bardzo krótkiego terminu spłaty udzielonej pożyczki, od której co do zasady wyrażonej w art. 481 § 1 k.c. mogą przysługiwać odsetki, a nie kara umowna. Naliczenie opłat za przesłanie pisemnych monitów zawierających wezwanie do zapłaty w związku z nieterminową spłatą pożyczki w wysokości kilkukrotności opłaty za przesyłkę poleconą, przy czym bez wskazania obowiązku przesłania takiego monitu przesyłką poleconą, podczas gdy koszt sporządzenia wezwania i nadania przesyłki może wynieść maksymalnie kilka złotych, należy uznać za nieekwiwalentne i niedozwolone. Powód wskazał w pozwie, że część dochodzonego roszczenia zawiera koszt wezwania do zapłaty (50,00 zł), w ocenie sądu opłaty te stanowią klauzule niedozwolone, czyli nie są wiążące dla konsumenta (art. 385¹ § 1 k.c.).

Należy zauważyć, że podobne regulacje zawarte są w Dyrektywie nr 93/13/ EWG, która wprowadza ochronę konsumentów przed nieuczciwymi postanowieniami umownymi. W wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia 30 maja 2013 r. C-488/11 przyjęto, że „Art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich należy interpretować w ten sposób, że nie pozwala on sądowi krajowemu, jeżeli stwierdził on nieuczciwy charakter postanowienia dotyczącego kary umownej w umowie zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, na ograniczenie się, do czego upoważnia go prawo krajowe, do obniżenia przewidzianej przez nie kwoty kary umownej obciążającej tego konsumenta, lecz zobowiązuje go do zwykłego niestosowania rzeczowego postanowienia wobec konsumenta.” Wprawdzie w niniejszej sprawie wprost nie ma mowy o karze umownej, jednak opłaty windykacyjne wymienione w pozwie stanowią podobne obciążenie, co wymaga analogicznej oceny. W świetle przepisów o ochronie konsumentów wskazane powyżej opłaty za nieterminową spłatę pożyczki przez pożyczkobiorcę należy uznać za nadużycie, bowiem powód nie wykazał, by faktycznie poniósł jakiegokolwiek wydatki z tego tytułu. Nie ulega wątpliwości, że zastrzeżony w umowie obowiązek poniesienia takich dodatkowych obciążeń, które nie odnoszą się do głównego świadczenia konsumenta, daje pożyczkodawcy dodatkowe nieuzasadnione i nieekwiwalentne świadczenie kosztem konsumenta. Wskazane postanowienia umowne jako niezgodnione indywidualnie z konsumentem, naruszają klauzulę dobrych obyczajów, w oparciu o wskazane powyżej przepisy nie wiążą zatem konsumenta.

W kontekście tak pojmowanych przesłanek oceny analizowanego postanowienia umowy, nie można było nie dostrzec braku równowagi kontraktowej stron, skoro podmiot występujący jako pożyczkodawca, a jednocześnie przedsiębiorca, narzucił podmiotowi oznaczonemu jako pożyczkobiorca, a jednocześnie konsumentowi wszystkie warunki umowy (w tym także i te dotyczące kosztów udzielenia pożyczki), nie pozostawiając mu praktycznie żadnego wyboru. W takiej sytuacji, uwzględniając zasady doświadczenia życiowego, alternatywą byłoby zapewne nie uzyskanie przez pozwanego od powoda kwoty, na którą opiewała „umowa pożyczki”, o ile nie przyjmie warunków umowy w całości sformułowanych przez stronę przeciwną. Z tym wszystkim łączy się również stan nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków stron, wynikających z umowy, oczywiście na niekorzyść pozwanego, jeżeli wziąć pod uwagę to, do czego miał być zobowiązany w zamian za udzielenie jej pożyczki. Trudno mówić tu o ekwiwalentności świadczeń, albowiem dodatkowe opłaty zdecydowanie poza tę granicę wykraczają. Poszczególne czynności obsługowe o charakterze administracyjno – zarządzającym (np. czynności związane z zarządzaniem kontem umowy pożyczki oraz monitorowaniem terminowości obsługi pożyczki) muszą być wycenione realnie, w oparciu o rzeczywiście ponoszone koszty. Warunek taki w realiach niniejszej sprawy, w ocenie Sądu nie został spełniony (por. wyrok SA w Warszawie z 23 kwietnia 2013 r. VI ACa 1526/12, opubl. baza prawna LEX Nr 1331152). Na marginesie Sąd zauważa, że obecnie stosowany przez N. (...) wzorzec umowy nie zawiera postanowienia o treści jak § 16 pkt. 3. „W przypadku opóźnienia w spłacie pożyczki Pożyczkodawca nie nalicza Pożyczkobiorcy żadnych dodatkowych opłat”.

Zgodnie z przepisem art. 339 k.p.c., o ile zaistnieją po temu przesłanki określone w § 1, sąd może wydać wyrok zaoczny przyjmując za prawdziwe twierdzenia powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie (§ 2). Wprowadzone przez ten przepis swoiste domniemanie zgodności twierdzeń powoda z rzeczywistym stanem rzeczy nie zwalnia jednak powoda od przytoczenia faktów, które są niezbędne do dokonania subsumpcji materialnoprawnej, stanowiącej faktyczną i materialnoprawną podstawę wyroku. Sąd obowiązany jest bowiem, nawet przy uznaniu twierdzeń powoda za prawdziwe, dokonać prawidłowej oceny zasadności żądania pozwu opartego na tych twierdzeniach, z punktu widzenia prawa materialnego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 1997 r., I CKU 87/97, Lex nr 30397, podobnie wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 września 1967 r., III CRN 175/97, OSNCP 1968, nr 8-9, poz. 142).

Gospodarzem procesu cywilnego jest powód, który kierując do sądu określone żądanie ma obowiązek wykazać jego zasadność, w przypadku wyroku zaocznego wskazując jedynie wszelkie niezbędne okoliczności faktyczne uzasadniające żądanie. Nie czyniąc tego naraża się na negatywne konsekwencje procesowe.

Jak wynika z umowy pożyczki, w zamian za otrzymaną sumę 100 zł pozwany był zobowiązany ostatecznie do zapłaty kwoty 396,09 zł. Sąd uznał za zasadne roszczenie w zakresie 100 zł kapitału pożyczki, 30 zł prowizji oraz kwoty 26,69 zł w zakresie odsetek od ww. kwot. Roszczenie strony powodowej w pozostałym zakresie (200 zł, cztery monity po 50 zł) jako nieuzasadnione i nieudowodnione podlegało oddaleniu. Same warunki udzielania pożyczek wskazywały, że opłaty będą zawierały w sobie koszty windykacji. Nie ulega wątpliwości, że wysyłka korespondencji tradycyjnej, czy elektronicznej nie kosztuje 50 zł.

O odsetkach za opóźnienie w spełnieniu zasądzonego świadczenia pieniężnego sąd orzekł w oparciu o przepis art. 481 § 1 i 2 k.c. Oddaleniu podlegały odsetki w kwocie 39,40 zł, które zostały wyliczone od kosztów monetów (200 zł).

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. Powód poniósł następujące koszty: 30 zł opłata sądowa od pozwu, 17 zł opłata skarbową od pełnomocnictwa, 90 zł wynagrodzenie pełnomocnika. Razem koszty te wyniosły 137 zł. Powód wygrał sprawę w 40 %, dlatego należy mu się zwrot 54,80 zł z tytułu poniesionych kosztów procesu.

ZARZĄDZENIE

1. odnotować;
2. odpis wyroku uzasadnieniem doręczyć zgodnie z wnioskiem

3. kal. 14 dni

G., dnia 21.03.2019 r.